

**POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA
KE XLIX. SVĚTOVÉMU DNI SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ
17. května 2015**

Sdílet rodinu: přednostní prostředí pro setkání v nezištné lásce

Drazí bratři a sestry,

téma rodiny se nachází v centru důkladné církevní reflexe a synodního procesu, který předpokládá konání dvou synod: jedné mimořádné, která skončila, a druhé řádné, svolané na letošní říjen. V této souvislosti jsem považoval za vhodné, aby se téma příštího Světového dne sdělovacích prostředků vztahovalo k rodině. *Vždyť rodina je prvním místem, kde se učíme komunikovat.* Návrat k tomuto výchozímu momentu nám může pomoci jednak k tomu, aby komunikace byla autentičtější a lidštitější, i k tomu, abychom nazírali rodinu z nového úhlu pohledu.

Nechme se inspirovat evangelním obrazem Mariiny návštěvy u Alžběty (Lk 1,9-56). „Jakmile Alžběta uslyšela Mariin pozdrav, dítě se radostně pohnulo v jejím lůně. Alžběta byla naplněna Duchem svatým a zvolala mocným hlasem: „Požehnaná tys mezi ženami a požehnaný plod života tvého!““ (verše 41-42)

Tato epizoda nám především ukazuje komunikaci jako *dialog, který se propojuje s řečí těla.* První odpověď na Mariin pozdrav dává dítě, které se radostně pohnulo v Alžbětině lůně. Zaplesat radostí ze setkání je v určitém smyslu archetypem a symbolem veškeré další komunikace, jíž se učíme ještě dříve, než přijdeme na svět. Lůno, které je naším domovem, je první „školou“ komunikace tvořenou nasloucháním a tělesným kontaktem, kde se v chráněném prostředí a za upokojujícího tlukotu matčina srdce učíme sblížovat se s vnějším světem. Takovéto setkání dvou bytostí, které jsou si tak blízké a zároveň jedna od druhé tak odlišné, setkání plné příslibů, je naší první zkušeností s komunikací. Je to zkušenost společná nám všem, protože každý z nás se narodil z matky.

I po příchodu na svět v určitém smyslu zůstáváme „v lůně“, jímž je rodina. *Je to lůno tvořené různými lidmi ve vzájemném vztahu:* rodina je „místo, kde se učíme respektovat odlišnost druhých“ (apoštol. exhort. *Evangelii gaudium*,66); odlišnost pohlaví a generací, které komunikují především tím, že se navzájem přijímají, protože mezi nimi existuje pouto. Čím širší je tato škála vztahů a čím větší je věková různost, tím se prostředí našeho života obohacuje. Je to *svazek*, jenž je základem pro *slovo*, a slovo samo o sobě svazek zase upevňuje. Slova nevynalézáme, ale můžeme je používat, protože jsme je přijali. V rodině se učíme hovořit „*mateřským jazykem*“, to znamená jazykem našich předků (srov.2 *Mak* 7,25.27). V rodině vnímáme, že nás druzí předešli, že nám vytvořili podmínky k životu i k tomu, abychom my sami mohli plodit život a vytvářet něco dobrého a krásného. Dávat

můžeme, protože jsme dostali, a tento blahodárný kruh představuje pro rodinu srdce její schopnosti být vnitřně spojená i komunikovat; všeobecně řečeno, je paradigmatem každé komunikace.

Zkušenost se svazkem, který nás „předchází“, rovněž způsobuje, že rodina je prostředím, kde se odevzdává modlitba jako *základní forma komunikace*. Když maminka a tatínek uspávají své právě narozené děti, často je svěřují Bohu, aby nad nimi bděl; a když jsou trochu větší, modlí se s nimi jednoduché modlitby a s láskou připomínají i další osoby – prarodiče, ostatní příbuzné, nemocné a trpící i všechny, kdo Boží pomoc potřebují nejvíce. Tak se většina z nás v rodině naučila *náboženskému rozměru komunikace*, jež je v křesťanství cele proniknuta láskou, Boží láskou, která se nám daruje a kterou my darujeme druhým.

V rodině existuje hlavně schopnost obejmout se, snášet se, doprovázet se, interpretovat pohledy i mlčení, spolu se smát i plakat, a to vše mezi osobami, které si navzájem ne zvolily jedna druhou, ale přesto jsou jedna pro druhou tak důležité, že jim to umožňuje vzájemně pochopit, co doopravdy znamená komunikace jako *objevování a vytváření blízkosti*. Zkracovat vzdálenosti, vycházet si vstříc a přijímat jeden druhého je důvodem k vděčnosti a k radosti; z Mariina pozdravu a z radostného pohnutí dítěte pramení požehnání od Alžběty a po něm následuje krásný chvalozpěv *Magnificat*, v němž Maria chválí záměr Boží lásky s ní i se vším lidem. „Ano“ vyslovené s vírou je zdrojem, z něhož pramení důsledky přesahující nás samotné a expandující do celého světa. „Navštěvovat“ znamená otevírat brány, neuzavírat se ve svých obydlích, ale vycházet a jít druhému vstříc. Také rodina je živá, pokud žije v otevřenosti, jež ji přesahuje; rodiny, které mají tuto vlastnost, mohou předávat své poselství života a společenství, mohou poskytovat útěchu a naději rodinám nejvíce zraněným a způsobovat, že poroste samotná církev, jež je rodinou rodin.

Rodina je více než cokoli jiného místem, kde se žije každodenní pospolitost a kde se zakoušejí *limity* jak vlastní, tak těch druhých, i malé a velké problémy v soužití a ve vzájemném vycházení. Dokonalá rodina neexistuje, ale není třeba mít strach z nedokonalosti, z křehkosti a ani z konfliktů. Je třeba naučit se jim čelit konstruktivním způsobem. Proto se rodina, kde se lidé mají rádi i se svými hranicemi a hříchy, stává *školou odpuštění*. Odpuštění představuje *komunikační dynamiku*, v níž se narušená a rozbitá komunikace může napravit vzájemně vyslovenou a přijatou lítostí a díky tomu se může rozvíjet. Dítě, které se v rodině naučí naslouchat druhým, hovořit uctivě, vyslovit svůj názor bez popírání názoru těch druhých, bude ve společnosti tvůrcem dialogu a smíření.

Pokud jde o limity a komunikaci, hodně se můžeme naučit od rodin *s dětmi, které jsou poznamenány jedním nebo vícerym postižením*. Motorický, smyslový nebo inteligenční deficit vždy představuje pokušení uzavírat se. Avšak díky lásce rodičů, sourozenců a dalších blízkých lidí se může

stát *stimulem k otevřenosti, ke sdílení a k inkluzivní komunikaci*. Škola, farnost i různá sdružení mohou pomáhat tomu, aby se člověk stával otevřenější ke všem a nikoho nevyklučoval.

Ve světě, kde se tak často zlořečí, hovoří se špatně, rozsévá se koukol a naše lidské prostředí se znečišťuje pomluvami, může rodina být školou *komunikace chápané jako dobrořečení*. A to i tam, kde zdánlivě převažuje neodvratnost nenávisti a násilí, tam, kde jsou rodiny mezi sebou rozděleny kamennými zdmi nebo stejně tak neproniknutelnými zdmi předsudků a zášti, i tam, kde existují zdánlivě dobré důvody, abychom řekli „tak dost“. Ve skutečnosti platí, že dobrořečení místo zlořečení, navštěvování místo odmítání a přijetí místo boje jsou jedinými způsoby, jak zlomit spirálu zla, jak svědčit o tom, že dobro je vždy možné, a jak vychovávat děti k bratrství.

Nejmodernější sdělovací prostředky, které jsou především pro mladší již nezbytné, mohou komunikaci v rodině a mezi rodinami *bud' zabraňovat, nebo jí mohou napomáhat*. *Bránit* jí mohou tehdy, pokud se poslech stane důvodem k úniku a k fyzické izolaci a nasycuje se jím každý okamžik ticha a očekávání, přičemž se člověk odnaučuje, že „mlčení je integrální součástí komunikace a bez něj neexistují slova s hutným obsahem“ (BENEDIKT XVI., *Poselství ke 46. Světovému dni sdělovacích prostředků*, 24. 1. 2012). *Prospívat* jí mohou tehdy, když napomáhají ke sdílení a ke spoluúčasti, k udržování kontaktu se vzdálenými, k poděkování a k žádosti o odpuštění a ke stále nové možnosti setkat se. Budeme-li každodenně objevovat tento živoucí střed, jímž je setkání jako „živý začátek“, dokážeme náš vztah s technologiemi řídit místo toho, abychom se jimi nechávali vést. I v této oblasti jsou prvními vychovateli rodiče. Ale nesmí v tom zůstat sami; křesťanské společenství je povoláno stát po jejich boku, aby dokázali učit děti životu v prostředí komunikace podle kritérií důstojnosti lidské osoby a obecného dobra.

Dnešní výzva tedy spočívá v tom, abychom *se znovu naučili vyprávět*, a nejen jednoduše vytvářeli a konzumovali informaci. To je směr, kterým nás vedou dnešní mocné a cenné komunikační prostředky. Informace je důležitá, ale nestačí, protože velmi často zjednodušuje, staví proti sobě rozdílnosti a různé pohledy s požadavkem zařadit se k jednomu nebo k druhému, místo toho, abychom upřednostňovali celostní pohled.

Koneckonců ani rodina není nějakým předmětem, o němž se sdělují různé názory, jaké máme, nebo nějakým kolbištěm, kde se vedou ideologické boje, ale je *prostředím, kde se učíme zblízka komunikovat*; ona je subjektem, který komunikuje, je „*komunikujícím společenstvím*“. Je společenstvím, které dokáže doprovázet, slavit a přinášet plody. V tomto smyslu lze obnovit pohled, jenž je schopný rozpoznávat rodinu jako trvalý velký zdroj, a nikoli jako problém nebo krizovou instituci. *Média* mají často tendenci představovat rodinu ne jako konkrétní místo pro život, ale jako nějaký abstraktní model, který lze buď přijmout, nebo odmítnout, obraňovat ho, nebo na něj útočit;

anebo jako něčí ideologii, která stojí proti někomu jinému, místo abychom ji viděli jako prostředí, kde se všichni učíme, co znamená komunikovat v lásce, kterou dáváme i přijímáme. Vyprávět znamená pochopit, že naše životy jsou propojeny do jediného děje a že každý z mnoha hlasů je nenahraditelný.

Nejkrásnější rodina, která je hlavním aktérem, a ne problémem, je taková, jež dokáže na základě svého svědectví *komunikovat* krásu a bohatství vztahu mezi mužem a ženou i vztahu mezi rodiči a dětmi. Nebojujme za obranu minulosti, ale s trpělivostí a s důvěrou pracujme ve všech oblastech našeho každodenního působení pro vytváření budoucnosti.

Ve Vatikánu 23. ledna 2015, vigilie svátku sv. Františka Saleského

FRANTIŠEK